

**Raport za lata 2017-2018 z wykonania
Programu Ochrony Środowiska
dla Gminy Orla**

Orla, czerwiec 2019

SPIS TREŚCI

1. Wstęp	3
2. Ocena realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla	4
2.1. Działania w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego.....	4
2.2. Działania w zakresie gospodarki wodnej	5
2.3. Działania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu	7
2.4. Działania w zakresie ochrony przed hałasem.....	8
2.5. Działania w zakresie obniżenia natężenia promieniowania elektromagnetycznego	9
2.6. Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii	9
2.7. Poważne awarie przemysłowe.....	10
2.8. Eksploatacja surowców naturalnych	10
2.9. Działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi	10
2.10. Działania w zakresie edukacji ekologicznej.....	12
3. Realizacja zadań inwestycyjnych zdefiniowanych do realizacji w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Orla.....	13
4. Wnioski z realizacji Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla	14

1. WSTĘP

Niniejszy raport z wykonania Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla został opracowany zgodnie z art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz. U. z 2018 r. poz. 799 z późn. zm.).

W 2014 r. opracowano Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orla na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r., który stanowi aktualizację i kontynuację dotychczasowego „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla”, uchwalonego przez Radę Gminy Orla w dniu 29 lipca 2005 r. (uchwała Nr XXIII/143/05). Po przeprowadzeniu strategicznej oceny oddziaływania na środowisko oraz pozytywnym zaopiniowaniu przez Zarząd Powiatu w Bielsku Podlaskim (uchwała Nr 40/132/14 Zarządu Powiatu w Bielsku Podlaskim z dnia 11 grudnia 2014 r. w sprawie udzielenia opinii do projektu Programu Ochrony Środowiska Gminy Orla) w/w dokument został przyjęty uchwałą Nr IV/16/15 Rady Gminy Orla z dnia 30 stycznia 2015 r. w sprawie Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orla na lata 2014-2017 z perspektywą do 2021 r.

Program określił podstawowe zadania i kierunki działań w zakresie ochrony zasobów naturalnych w warunkach racjonalnego gospodarowania i zrównoważonego ekorozwoju. Do realizacji tych zadań włączone zostały wszystkie podmioty działające na rzecz rolnictwa, leśnictwa, a także służby i inspekcje. Obowiązki te ciążyą także na organach administracyjnych wszystkich szczebli i wszystkich mieszkańcach gminy.

Program Ochrony Środowiska zawiera wyszczególnione imiennie zadania o charakterze inwestycyjnym jak również organizacyjno-prawnym. Zadania zostały sformułowane po szczegółowej analizie istniejącego stanu środowiska w gminie oraz analizie SWOT sporządzonej na podstawie danych statystycznych, ankietowych i danych z Urzędu Gminy Orla.

Zadania wynikające z Programu Ochrony Środowiska to:

- zadania własne gminy - pod pojęciem zadań własnych należy rozumieć te przedsięwzięcia, które są finansowane w całości lub częściowo ze środków będących w dyspozycji gminy,
- zadania koordynowane – pod pojęciem zadań koordynowanych należy rozumieć pozostałe zadania związane z ochroną środowiska i racjonalnym wykorzystaniem zasobów naturalnych, które są finansowane ze środków przedsiębiorstw oraz ze środków zewnętrznych, będących w dyspozycji organów i instytucji szczebla wojewódzkiego i centralnego, bądź instytucji działających na terenie powiatu, ale podległych bezpośrednio organom powiatowym, wojewódzkim bądź centralnym.

Gminny Program Ochrony Środowiska został sporządzony na podstawie gruntownej znajomości aktualnego stanu środowiska w gminie. Podobnie jak polityka ekologiczna państwa określa on przede wszystkim:

- ✓ cele ekologiczne,
- ✓ priorytety ekologiczne,
- ✓ poziomy celów długoterminowych,
- ✓ rodzaj i harmonogram działań ekologicznych,

- ✓ środki niezbędne do osiągnięcia założonych celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

Program obejmuje następujące zagadnienia merytoryczne:

- ✓ ochronę środowiska przyrodniczego,
- ✓ gospodarkę leśną,
- ✓ gospodarkę wodną,
- ✓ ochronę środowiska przed zanieczyszczeniami,
- ✓ sprawy bezpieczeństwa ekologicznego,
- ✓ kształtowanie świadomości ekologicznej,
- ✓ propagowanie proekologicznych form działalności gospodarczej.

2. OCENA REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ORLA

Zgodnie z zapisami cytowanej ustawy organ wykonawczy Gminy, sporządza co 2 lata raporty z realizacji programu ochrony środowiska, a następnie przedstawia Radzie Gminy. Raport zawiera swoiste podsumowanie działań podjętych dla realizacji zadań i osiągnięcia celów nakreślonych w Programie Ochrony Środowiska.

Poniżej przedstawiono syntetyczne oceny i informacje o realizacji zadań w rozbiciu na poszczególne obszary tematyczne zgodnie z zapisami w POŚ.

2.1. Działania w zakresie ograniczenia zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego

Głównym celem długoterminowym jest kontynuacja działań związanych z poprawą jakości powietrza.

Założone cele krótkoterminowe obejmują:

- 1) wdrażanie i realizacja założeń programów służących ochronie powietrza,
- 2) spełnienie wymagań prawnych w zakresie jakości powietrza poprzez ograniczenie emisji ze źródeł powierzchniowych, liniowych i punktowych:
  - ograniczenie emisji niskiej,
  - modernizacja kotłowni,
  - zmiana systemu ogrzewania na bardziej efektywny ekologicznie i energetycznie, w tym wymiana ogrzewania węglowego na gazowe, olejowe lub bardziej ekologiczne,
  - termomodernizacja budynków,
  - kontrola zakładów emitujących zanieczyszczenia do powietrza,
  - modernizacja/poprawa stanu technicznego dróg,
  - inne działania mające na celu ograniczenie emisji z transportu (w tym rozwój komunikacji zbiorowej „przyjaznej dla użytkownika”).

Na terenie gminy obowiązuje „Program ochrony powietrza dla strefy podlaskiej”. Dokument został opracowany ze względu na przekroczenia poziomu docelowego pyłu zawieszonego PM₁₀ oraz pyłu zawieszonego PM_{2,5} w powietrzu w 2011 i 2012 r. W 2016 r. Sejmik Województwa Podlaskiego uchwałą Nr XXIX/261/16 z dnia 24 października 2016 r. przyjął aktualizację Programu, ze względu na przekroczenia poziomu docelowego benzo(a)pirenu w powietrzu. Program nakłada na Gminę realizację działań naprawczych:

- rozwój systemu ścieżek rowerowych i infrastruktury rowerowej,
- edukację ekologiczną,
- stosowanie zapisów w planach zagospodarowania przestrzennego, umożliwiających ograniczenie emisji pyłu,
- wzrost efektywności energetycznej gmin, polegająca na wymianie niskosprawnych, starych kotłów oraz termomodernizacji budynków.

W 2017 r. przeprowadzono termomodernizację budynku Urzędu Gminy Orla w ramach projektu pn. „Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Orla” ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach: Osi Priorytetowej V Gospodarka niskoemisyjna, Działania 5.3 Efektywność energetyczna w sektorze mieszkaniowym i budynkach użyteczności publicznej, Poddziałania 5.3.1 Efektywność energetyczna w budynkach publicznych w tym budownictwo komunalne w ramach RPOWP 2014-2020. Termomodernizacja budynku objęła, m.in. ocieplenie ścian, wymianę okien i drzwi, wymianę systemu ogrzewania na kocioł na biomasę oraz instalację paneli fotowoltaicznych na dachu budynku.

W latach 2017-2018 wybudowano nowy energooszczędny budynek Gminnego Centrum Kultury w Orli. Przyjęte rozwiązania energooszczędne: gruntowa pompa ciepła, wentylacja mechaniczna wywiewno-nawiewna z 40% odzyskiem ciepła, oświetlenie energooszczędne, przegrody zewnętrzne o zwiększonej izolacyjności.

W celu ograniczenia emisji pyłów prowadzono również przebudowy dróg gminnych oraz współfinansowano przebudowę dróg powiatowych przebiegających przez teren gminy Orla. Wykaz zrealizowanych inwestycji drogowych dotyczących dróg gminnych znajduje się w ust. 3. W latach 2017-2018 przebudowano na terenie gminy Orla następujące drogi powiatowe:

- 1) drogę Nr 1687B w obrębie wsi Gregorowce;
- 2) drogę Nr 1670B w obrębie wsi Krywiatycze;
- 3) drogę Nr 1681B i 1682B w obrębie wsi Paszkowszczyzna.

2.2. Działania w zakresie gospodarki wodnej

Celem długoterminowym jest osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód powierzchniowych oraz ochrony jakości wód podziemnych i racjonalizacja ich wykorzystania.

Cele krótkoterminowe to:

- 1) zapewnienie dobrej jakości wody pitnej:
  - modernizacja i rozbudowa systemów poboru i uzdatniania wody,
  - budowa nowych oraz modernizacja istniejących sieci wodociągowych,
- 2) racjonalizacja gospodarowania zasobami wód:
  - ograniczenie poboru wód dla przemysłu i rolnictwa,
  - przestrzeganie zasad poboru wód podziemnych zgodnie z zasobami dyspozycyjnymi,
- 3) poprawa jakości wód powierzchniowych i podziemnych:
  - budowa, rozbudowa i modernizacja komunalnych oczyszczalni ścieków oraz systemu kanalizacji,
  - budowa kanalizacji deszczowej,
  - budowa oczyszczalni przydomowych tam, gdzie brak będzie kanalizacji w okresie perspektywicznym,

- ewidencja zbiorników bezodpływowych i przydomowych oczyszczalni ścieków,
  - wdrożenie harmonogramu wywozu nieczystości płynnych i osadów ściekowych z przydomowych oczyszczalni,
  - ograniczenie spływu zanieczyszczeń powierzchniowych z rolnictwa przez wyposażanie w zbiorniki na gnojowice i płyty obornikowe i stosowanie Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej oraz racjonalne dawkowanie i przestrzeganie agrometeorologicznych terminów stosowania nawozów sztucznych i środków ochrony roślin (szkolenia),
  - wspieranie rolnictwa ekologicznego,
  - opracowanie warunków korzystania z wód regionu i zlewni,
  - prowadzenie monitoringu wód podziemnych i powierzchniowych,
- 4) zwiększenie retencji w zlewniach oraz zapobieganie suszy i skutkom wezbrań powodziowych:
- kontynuacja zadań wynikających z "Programu nawodnień rolniczych województwa podlaskiego na lata 2007- 2013" w tym m.in. odbudowa, modernizacja i budowa nowych sztucznych zbiorników wodnych i stawów rybnych, magazynowanie dodatkowych zasobów wody, odbudowa lub modernizacja: rzek, modernizacja systemu nawodnień grawitacyjnych, modernizacja i odbudowa stacji pomp,
  - realizacja "Programu zwiększania lesistości kraju",
  - retencjonowanie wód opadowych poprzez instalację odpowiednich urządzeń na ciągach kanalizacji deszczowej i rowów melioracyjnych,
- 5) odtworzenie ciągłości ekologicznej i renaturalizacja rzek:
- zapewnienie ciągłości rzek poprzez udroźnienie obiektów stanowiących przeszkodę dla migracji ryb,
  - ochrona, zachowanie i przywracanie biotopów i naturalnych siedlisk przyrodniczych oraz dzikiej fauny i flory,
  - wdrażanie małej retencji.

W latach 2017-2018 zrealizowano inwestycję polegającą na rozbudowie i przebudowie oczyszczalni ścieków w Orli. Zakres prac remontowych oczyszczalni obejmował w szczególności: budowę nowego punktu zlewnego ścieków dowożonych, budowę nowego reaktora SBR wraz z komorą tlenowej stabilizacji osadu, budowę wiaty na odwodniony osad, budowę stopnia mechanicznego oczyszczania ścieków, systemu dozowania reagentów i systemu sterowania oczyszczalnią oraz modernizację przepompowni głównej, węzła gospodarki osadowej, przebudowę ciągów pieszo-jezdnym, wymianę sieci zewnętrznych w obrębie oczyszczalni, a także remont budynku technologicznego oczyszczalni i budynku gospodarczego oczyszczalni z montażem na dachu instalacji fotowoltaicznej o mocy 10,4 kWp. Ponadto, inwestycja uwzględniła wykonanie oświetlenia zewnętrznego obiektu, ogrodzenia terenu, obsługę geodezyjną i rozruch samej oczyszczalni. Zostały również zleczone akredytowane badania odprowadzanych ścieków. Rozbudowa spowodowała wzrost przepustowości oczyszczalni do 583 RLM i ładunku zanieczyszczeń do 35 kg/d, co pozwoli na zwiększenie wydajności i stopnia oczyszczania ścieków dopływających systemem kanalizacji i ścieków dowożonych

Na bieżąco podejmowane są działania związane z uregulowaniem gospodarki wodno-ściekowej w miejscowościach o rozproszonej zabudowie poprzez dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków. W okresie objętym niniejszym raportem wybudowanych

zostało przy wsparciu finansowym z budżetu gminy 10 przydomowych oczyszczalni ścieków. W sumie na dzień 31 grudnia 2018 r. z dofinansowaniem z budżetu Gminy Orla wybudowano 46 przydomowych oczyszczalni ścieków. Budowa przydomowych oczyszczalni ścieków będzie realizowana do czasu pełnego zaspokojenia potrzeb w tym zakresie.

Gmina współpracuje z jednostkami wyspecjalizowanymi w zakresie upowszechniania zasad oraz przeprowadzania szkoleń dla rolników dotyczących racjonalnego stosowania nawożenia oraz środków ochrony roślin.

W 2018 r. terenowe oddziały Agencji Rozwoju i Modernizacji Rolnictwa przyjmowały wnioski na dofinansowanie ze środków unijnych zalesiania i tworzenia terenów zalesionych.

Ponadto prowadzone są działania we współpracy:

- 1) z Inspekcją Ochrony Środowiska w zakresie monitoringu podstawowego m. in. czystości wody rzeki Orłanka;
- 2) z Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w zakresie oceny stanu sanitarno-epidemiologicznego (badania jakości wody pitnej ze wszystkich ujęć wody na terenie gminy). Badania wody prowadzone są przynajmniej cztery razy w roku na każdym ujęciu wody (dwa ujęcia wody);

Informacja o jakości wody pitnej jest publikowana na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej oraz na tablicy ogłoszeń Urzędu Gminy Orla.

Dwa razy do roku są badane ścieki komunalne z oczyszczalni ścieków w Dydulach. W 2018 r. badania ścieków z oczyszczalni ścieków w Orli po jej uruchomieniu były wykonane cztery razy.

W 2017 r. we współpracy z Gminą Orla został zrealizowany przez Grupę Nieformalną Sołectwa Orla projekt „Jałowy Most” polegający na udrożnieniu 1 600 m² stawów, sadzawek i kanałów oraz zagospodarowanie terenu wokół poprzez posianie trawy i posadzeniu 100 szt. drzew lipy w ramach przedsięwzięcie pn. „Mała infrastruktura turystyczno-edukacyjna i przyrodnicza sposobem na poprawę stanu środowiska naturalnego i ograniczenia antropopresji II” realizowanego ze środków NFOŚiGW w ramach programu Inicjatywy Lokalnej.

Ponadto Kółko Rolnicze w Orli w ramach projektu pn. „Utworzenie miejsca turystyczno-rekreacyjnego wokół zbiornika Antonowo dla turystów, mieszkańców gminy Orla” dofinansowanego z PROW na lata 2014-2020 zagospodarowało teren wokół zbiornika Antonowo.

2.3. Działania w zakresie ochrony przyrody i krajobrazu

Celem długoterminowym jest zachowanie, odtworzenie i zrównoważone użytkowanie różnorodności biologicznej.

Cele krótkoterminowe:

- 1) pogłębianie i udostępnianie wiedzy o zasobach przyrodniczych gminy:
  - inwentaryzacja przyrodnicza gminy ze szczególnym uwzględnieniem obszarów Natura 2000,
  - promocja walorów przyrodniczych gminy,
  - edukacja pracowników administracji publicznej oraz pozostałych interesariuszy w zakresie prawnych i przyrodniczych podstaw zarządzania obszarami Natura 2000,

- 2) zachowanie lub odtworzenie właściwej struktury i stanu ekosystemów i siedlisk:
  - czynna ochrona terenów podmokłych oraz łąk i pastwisk cennych przyrodniczo,
  - opracowanie i wdrażanie programów ochrony gatunków zagrożonych (w tym czynna ochrona fauny np. nietoperzy, bociana białego),
  - przeciwdziałanie pogorszeniu się stanu siedlisk i gatunków na obszarach Natura 2000 oraz w razie potrzeby podejmowanie działań kompensacyjnych,
- 3) zapobieganie konfliktom ekologicznym na obszarach chronionych.

Warunki zachowania różnorodności biologicznej i ochrony siedlisk przyrodniczych określone są w wydawanych przez Wójta decyzjach o środowiskowych uwarunkowaniach przy każdej realizowanej w gminie inwestycji wymagającej w/w decyzji.

W 2017 r. właściciel nieruchomości ozn. nr geod. 178/2 położonej w obrębie wsi Pawlinowo, na której rośnie pomnik przyrody nr 537 – dąb szypułkowy „Piotr”, zwrócił się z prośbą o dokonanie zabiegów pielęgnacyjnych tego pomnika, gdyż został on uszkodzony podczas wichury. Zlecono sporządzenie opinii dendrologicznej i podjęto uchwałę Nr XXVI/190/18 Rady Gminy Orla z dnia 1 lutego 2018 r. sprawie uzgodnienia prac pielęgnacyjnych przy pomniku przyrody. Prace pielęgnacyjne polegające na: ściągnięciu na ziemię wyłamanego konaru, usunięciu suchych konarów oraz usunięciu z otoczenia młodych drzew i krzewów, zostały wykonane w listopadzie 2018 r.

W 2017 r. we współpracy z Gminą Orla został zrealizowany przez Kółko Rolnicze w Orli projekt „Sad” polegający na uporządkowaniu terenu oraz dokonaniu pielęgnacji i ochrony ok. 200-letnich drzew grabów tworzących aleję grabową oraz trzech kasztanowców i jednej lipy, w ramach przedsięwzięcia pn. „Mała infrastruktura turystyczno-edukacyjna i przyrodnicza sposobem na poprawę stanu środowiska naturalnego i ograniczenia antropopresji II” realizowanego ze środków NFOŚiGW w ramach programu Inicjatywy Lokalnej.

2.4. Działania w zakresie ochrony przed hałasem

Celem długoterminowym jest zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Cele krótkoterminowe:

- 1) rozpoznanie i ocena stopnia narażenia mieszkańców gminy na ponadnormatywny hałas:
  - opracowanie wynikających z map akustycznych programów ochrony przed hałasem,
  - monitoring hałasu komunikacyjnego,
  - zwiększenie kontroli jednostek gospodarczych w zakresie emitowanego hałasu,
- 2) eliminacja narażenia mieszkańców na hałas:
  - remont nawierzchni dotychczasowych odcinków dróg,
  - opracowanie i wdrożenie zasad organizacji ruchu sprzyjających obniżeniu emisji hałasu do środowiska,
  - zastosowanie różnych środków ograniczających rozprzestrzenienie się hałasu w środowisku,
  - tworzenie planów zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem źródeł hałasu oraz wprowadzenie zapisów odnośnie standardów akustycznych dla poszczególnych terenów.

Uciążliwości związane z hałasem w gminie mają charakter lokalny. Jedynie w niektórych miejscowościach, zwłaszcza przy trasach drogowych krajowych i wojewódzkich, mogą wystąpić uciążliwości związane z hałasem powodowanym przez tranzytowy ruch samochodowy, zwłaszcza pojazdów ciężkich.

W celu ograniczenia emisji hałasu prowadzono przebudowy i remonty dróg przebiegających przez teren gminy Orla.

2.5. Działania w zakresie obniżenia natężenia promieniowania elektromagnetycznego

Celem długoterminowym jest zmniejszenie zagrożenia poprzez obniżenie jego natężenia do poziomu obowiązujących standardów.

Celem krótkoterminowym jest utrzymanie poziomów promieniowania elektromagnetycznego poniżej wartości dopuszczalnych i ten cel jest osiągnięty, gdyż na terenie gminy, w miejscach dostępnych dla ludności, zlokalizowanych w bezpośrednim sąsiedztwie źródeł promieniowania elektromagnetycznego, nie stwierdzono przekraczania dopuszczalnych poziomów promieniowania.

2.6. Działania w zakresie odnawialnych źródeł energii

Celem długoterminowym jest ograniczenie zużycia energii oraz zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Celem krótkoterminowym jest zwiększenie wykorzystania niekonwencjonalnych źródeł energii:

- określenie potencjalnych możliwości rozwoju energetyki w gminie,
- termomodernizacja budynków,
- modernizacja sieci przesyłowych i sieci rozdzielczych (pozwalająca obniżyć poziom awaryjności),
- modernizacja układów technologicznych skutkująca zmniejszeniem zużycia materiałów, wody lub energii.

Prowadzone są działania w celu zwiększenia produkcji energii elektrycznej i ciepłej ze źródeł odnawialnych. Mieszkańcy we własnym zakresie realizują termomodernizację budynków mieszkalnych. W 2017 r. została przeprowadzona termomodernizacja budynku Urzędu Gminy Orla wraz z wymianą kotła węglowego na kocioł na biomasę oraz instalację paneli fotowoltaicznych. Panele fotowoltaiczne zostały również zainstalowane na oczyszczalni ścieków w Orli.

W 2017 roku Gmina Orla otrzymała dofinansowanie na realizację projektu pn.: „Budowa mikroinstalacji fotowoltaicznych i kolektorów słonecznych w gminie Orla” w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020, Oś Priorytetowa V Gospodarka niskoemisyjna, Działanie 5.1 Energetyka oparta na odnawialnych źródłach energii, polegającego na montażu kolektorów słonecznych i mikroinstalacji fotowoltaicznych na 98 posesjach mieszkańców gminy. Realizacja zadania jest w toku.

W 2018 roku Rada Gminy Orla podjęła uchwały intencyjne mające na celu rozwój energetyki wiatrowej w gminie Orla (budowa 3 turbin wiatrowych):

- 1) Uchwała Nr XXVI/186/18 Rady Gminy Orla z dnia 1 lutego 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Orla, w obrębach ewidencyjnych Reduty, Koszele, Orla i Krywiatycze, gm. Orla
- 2) Uchwała Nr XXVI/187/18 Rady Gminy Orla z dnia 1 lutego 2018 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego przestrzennego w planu zagospodarowania obrębach ewidencyjnych Reduty, Koszele, Orla i Krywiatycze, gm. Orla

Zakład energetyczny sukcesywnie przeprowadza modernizację linii przesyłowych, w celu zmniejszenia jej awaryjności i ilości przerw w dostawie energii elektrycznej.

2.7. Poważne awarie przemysłowe

Celem długoterminowym jest zapobieganie powstaniu poważnych awarii przemysłowych.

Celem krótkoterminowym jest monitoring obszarów zagrożonych wystąpieniem poważnych awarii przemysłowych:

- prowadzenie kontroli na terenach zakładów przemysłowych,
- wspieranie działalności jednostek reagowania kryzysowego,
- edukacja w zakresie właściwych zachowań w sytuacjach zagrożenia wśród mieszkańców gminy.

Gmina współpracuje z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w celu zapobiegania lub usuwania pojawiających się zagrożeń. W latach 2017-2018 nie odnotowano poważnych awarii przemysłowych.

Państwowa Straż Pożarna cyklicznie organizuje ćwiczenia przeciwpożarowe. W 2017 r. odbyły ćwiczenia pt.: „Pożar obiektów wielkokubaturowych w IKEA Industry Poland Sp. zo.o. Oddział Orla”, w których udział wzięły jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej z Orli i z Malinnik.

2.8. Eksploatacja surowców naturalnych

Celem długoterminowym jest zrównoważona gospodarka zasobami naturalnymi. Celem krótkoterminowym jest ograniczenie presji wywieranej na środowisko podczas prac geologicznych i eksploatacji kopalin poprzez:

- eliminacja nielegalnej eksploatacji kopalin,
- wzmocnienie ochrony niezagospodarowanych złóż kopalin w procesie planowania przestrzennego.

Kwestie ochrony niezagospodarowanych kopalin są uregulowane w obowiązujących miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego oraz studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orla.

2.9. Działania w zakresie ochrony powierzchni ziemi

Celem długoterminowym jest ochrona powierzchni ziemi.

Cele krótkoterminowe:

- 1) zagospodarowanie powierzchni ziemi zgodnie z zasadami zrównoważonego rozwoju:

- rozpowszechnianie dobrych praktyk rolnych i leśnych, zgodnych z zasadami rozwoju zrównoważonego,
  - przeciwdziałanie degradacji terenów rolnych, łąkowych i wodno-błotnych przez czynniki antropogeniczne,
  - zwiększenie skali rekultywacji gleb zdegradowanych i zdewastowanych, przywracając im funkcję przyrodniczą, rekreacyjną lub rolniczą,
- 2) wskazanie obszarów zanieczyszczonych i ich rekultywacja:
- rozpoznanie obszarów zanieczyszczonych,
  - rekultywacja rozpoznanych obszarów,
- 3) racjonalna gospodarka odpadami.

Prowadzone są działania mające na celu usuwanie wyrobów zawierających azbest. W 2018 r. kolejny raz odbierano i utylizowano wyroby zawierające azbest przy wsparciu finansowanym WFOŚiGW w Białymstoku oraz środków własnych gminy. W wyniku realizacji zadania odebrano i unieszkodliwiono 72,234 Mg odpadów zawierających azbest z 31 posesji.

Wszyscy mieszkańcy są objęci systemem odbioru odpadów zorganizowanym przez Gminę. Każde z gospodarstw domowych wyposażone jest w pojemnik na odpady zmieszane i na odpady zebrane selektywnie:

- worki niebieskie oznakowane napisem "PAPIER" z przeznaczeniem na papier,
- worki zielone z napisem "SZKŁO" – na szkło kolorowe i białe,
- worki żółte oznakowane napisem "METALE I TWORZYWA SZTUCZNE" – na metale i tworzywa sztuczne oraz odpady wielomateriałowe,
- worki brązowe z napisem "BIO" - do gromadzenia odpadów ulegających biodegradacji,
- worki czarne – na popiół;

Ponadto gminne nieruchomości wyposażone są w kontenery na odpady zmieszane, a przy budynkach gminnych znajdują się pojemniki na odpady zmieszane, szkło, tworzywa sztuczne i metal, papier oraz odpady mineralne (popiół).

W Szkole Podstawowej w Orli znajduje się punkt zbierania baterii (w 2017 r. zebrano 211 kg, zaś w 2018 r. – 298 kg) i makulatury (w 2017 r. zebrano 3 610 kg, w 2018 r. – 4 000 kg).

W Aptece w Orli jest zlokalizowany pojemnik do zbierania przeterminowanych leków.

Raz w roku jest organizowana objazdowa zbiórka odpadów problemowych (odpady wielkogabarytowe, opony, opakowania po chemikaliach, itp.).

W sumie w 2017 r. zebrano 562,995 Mg odpadów komunalnych, a w 2018 r. - 607,892 Mg.

W 2017 r. zostały podjęte nowe uchwały dotyczące gospodarowania odpadami komunalnymi:

- 1) Uchwała Nr XXI/150/17 Rady Gminy Orla z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie Regulaminu utrzymania czystości i porządku na terenie Gminy Orla;
- 2) Uchwała Nr XXI/151/17 Rady Gminy Orla z dnia 30 czerwca 2017 r. w sprawie szczegółowego sposobu i zakresu świadczenia usług w zakresie odbierania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości i zagospodarowania tych odpadów;
- 3) Uchwała Nr XXIV/172/17 Rady Gminy Orla z dnia 30 listopada 2017 r. w sprawie częściowego zwolnienia z opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, ponoszonej

przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych przez rodziny wielodzietne w rozumieniu ustawy o Karcie Dużej Rodziny;

- 4) Uchwała Nr XXIV/173/17 Rady Gminy Orla z dnia 30 listopada 2017 r. zmieniająca uchwałę w sprawie ustalenia wzoru deklaracji o wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi składanej przez właścicieli nieruchomości zamieszkałych.

W Urzędzie Gminy Orla odbywały się szkolenia zorganizowane m.in. przez Ośrodek Doradztwa Rolniczego i Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa w zakresie korzystania z funduszy unijnych, a dotyczące zasad gospodarowania wynikających z Kodeksu Dobrej Praktyki Rolniczej w celu m.in. eliminowania zanieczyszczeń związkami azotu pochodzącymi ze źródeł rolniczych, zasad stosowania środków ochrony roślin.

2.10. Działania w zakresie edukacji ekologicznej

Celem długoterminowym jest wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cele krótkoterminowe:

- 1) wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców w zakresie ochrony powietrza i właściwej gospodarki odpadami:
  - działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do możliwości wykorzystania innych alternatywnych źródeł energii,
  - działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do uświadamiania mieszkańcom zagrożenia jakie stanowi spalanie odpadów w piecach domowych,
  - edukacja w zakresie odpowiedniego postępowania z odpadami komunalnymi,
  - działania promocyjne i edukacyjne w odniesieniu do kształtowania pozytywnych postaw mieszkańców w zakresie poszanowania energii,
- 2) oszczędność wody oraz jej ochrona jako wynik większej świadomości ekologicznej mieszkańców:
  - propagowanie zachowań sprzyjających oszczędzaniu wody przez działania edukacyjno-promocyjne,
  - podnoszenie świadomości w zakresie negatywnego wpływu na jakość wód nieprawidłowej gospodarki ściekowej w domostwach i gospodarstwach rolnych,
- 3) wzrost świadomości ekologicznej w obrębie pozostałych elementów środowiska:
  - przeprowadzenie edukacji ekologicznej celem zmniejszenia emisji hałasu, ze szczególnym naciskiem na promocję komunikacji zbiorowej, promocję proekologicznego korzystania z samochodów: carpooling (jazda z sąsiadem), ecodriving (ekojazda),
  - edukacja społeczeństwa na rzecz kreowania prawidłowych zachowań w sytuacji wystąpienia nadzwyczajnego zagrożenia środowiska,
  - szkolenia dla rolników z zakresu właściwego nawożenia, promocji rolnictwa ekologicznego, stosowania dobrych praktyk.

Na bieżąco prowadzony jest rejestr informacji o środowisku i jego ochronie, który jest udostępniany przez pracownika zajmującego się ochroną środowiska osobom zainteresowanym oraz publikowany na stronach Ekoportal.pl. Ponadto rozdysponowywane były foldery i ulotki dotyczących tematyki ochrony środowiska.

Wśród mieszkańców gminy popularyzowane są zasady właściwego gospodarowania odpadami oraz informacje o zagrożeniach, jakie stwarza spalanie odpadów w piecach domowych. Powyższe wiadomości są przekazywane na zebraniach wiejskich, publikowane na stronie internetowej Urzędu Gminy Orla oraz przekazywane w formie ulotek przez firmę PUK Sp. z o.o. w Hajnówce.

W omawianym okresie w Szkole Podstawowej z d. n. j. b. w Orli realizowane były programy ekologiczne:

- 1) Programy szkolne : *Zbiórka makulatury, baterii i nakrętek,*
- 2) Konkurs wewnątrzszkolny: *Drugie życie śmieci,*
- 3) Konkurs ekologiczny organizowany przez *Przedsiębiorstwo Usług Komunalnych w Hajnówce,*
- 4) Konkurs organizowany przez Marszałka Województwa Podlaskiego: *Na ratunek ginącym pszczołom.*

Na lekcjach przyrody i biologii w każdym roku szkolnym są realizowane zagadnienia z edukacji ekologicznej.

Ośrodek Doradztwa Rolniczego i Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa przy niewielkim udziale gminy prowadzi upowszechnianie ekologicznych metod gospodarowania w rolnictwie i leśnictwie.

3. REALIZACJA ZADAŃ ZDEFINIOWANYCH DO REALIZACJI W PROGRAMIE OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ORLA NA LATA 2017-2018

Lp.	Nazwa zadania	Etap realizacji	Uczestnicy zadania	Poniesione koszty (w tys. zł)
1.	Przebudowa drogi gminnej 108291 B – Czechy Zabłotne - Pawlinowo	Nie zrealizowano	-	-
2.	Przebudowa drogi gminnej 108269 B – Topczykały – do drogi powiatowej	Nie zrealizowano	-	-
3.	Przebudowa drogi gminnej 108278 B – ulica bez nazwy wsi Malinniki (część nieremontowana)	Nie zrealizowano	-	-
4.	Przebudowa drogi gminnej 108267B w miejscowości Paszkowszczyzna (nie było ujęte w planie)	Zrealizowano w 2018 r.	Gmina	211,8
5.	Przebudowa i rozbudowa oczyszczalni ścieków w Orli (nie było ujęte w planie)	Zrealizowano w latach 2017-2018	Gmina	2 514,8
6.	Budowa Centrum Kultury w Orli	Zrealizowano w latach 2017-2018	Gmina	5 461,50
7.	Termomodernizacja budynku Urzędu Gminy	Zrealizowano w 2017 r.	Gmina, RPOWP 2014-2020	793,64
8.	Edukacja ekologiczna mieszkańców gminy	Działanie ciągłe	Urząd Gminy, Szkoła	b.d.

			Podstawowa z dnjb w Orli	
--	--	--	-----------------------------	--

4. WNIOSKI Z REALIZACJI PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA DLA GMINY ORLA

W latach 2017-2018 zrealizowano lub rozpoczęto realizację około 15% zadań zdefiniowanych do realizacji na terenie gminy Orla w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Orla.

Pozostałe zadania inwestycyjne:

- 25% zostało zrealizowanych w latach 2015-2016,
- nie były realizowane w okresie sprawozdawczym lub ich realizacja została przesunięta w czasie ze względów finansowych lub organizacyjnych (opracowanie dokumentacji, uzyskanie wymaganych pozwoleń) m.in. część działań w zakresie remontów i modernizacji dróg, budowa PSZOK.

Źródło finansowania przedsięwzięć w zakresie ochrony środowiska stanowiły środki własne Gminy, przy wsparciu środków unijnych (RPOWP 2014-2020), Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Białymstoku.

Do realizacji w następnych latach pozostało wiele przedsięwzięć inwestycyjnych, niezbędnych do uzyskania stanu pełnej poprawy w zakresie ochrony środowiska. Będzie to głównie kontynuacja działań już rozpoczętych, w zakresie:

- 1) przebudowy hydroforni w Orli i Olekszach,
- 2) rozbudowy sieci kanalizacyjnej,
- 3) termomodernizacji budynków użyteczności publicznej,
- 4) budowy przydomowych oczyszczalni ścieków,
- 5) usuwania wyrobów zawierających azbest,
- 6) modernizacji istniejących źródeł ciepła,
- 7) rozwoju energetyki odnawialnej,
- 8) upowszechniania edukacji ekologicznej.

Prawo ochrony środowiska przewiduje wykonanie aktualizacji programów ochrony środowiska co 4 lata, co umożliwi doprowadzenie zapisów programu do zgodności z obowiązującymi przepisami prawa krajowego i unijnego.

Sporządziła: *Ewa Dmitruk*

WÓJT
/-/
mgr Leon Pawluczuk